

FRANTIŠEK PAVLÍČEK NA-
NEBEVSTOUPENÍ SAŠKY
KRISTA ★ DRAMATICKÉ
VARIACE NA ISAAKA BABE-
LA O PROLOGU A PĚTI DĚJ-
STVÍCH

Režisér: **Zdeněk Pošival**

Výtvarník: **Otakar Schindler**

Hudební spolupráce: **Jan Břečka a Jan Tomšíček**

•
Představení řídí: **Lída Naarová**

Text sleduje: **Soňa Šimberová**

•
Použito hudby J. S. Bacha a ruských lidových
písní

•
Hlavní přestávky po 1. a 3. dějství

•
Premiéra 28. června 1968

Žádnou revoluci nelze dělat
v hedvábných rukavičkách.

Osoby a obsazení:

SAVICKIJ, velitel divize	Jan Filip
VINOGRADOV, komisař divize	Jiří Zach
TRUNOV, velitel pluku	Alexander Postler
CHLEBNIKOV, velitel eskadrony	Pavel Handl
AFOŇKA, četař	Jaroslav Tuček
LJOVKA, kočí Savického	Jiří Čeporan
SAŠKA KOŇAJEV	Otakar Prajzner
GRIŠČUK	Jeroným Horák
LJUTOV, dobrovolník	Jindřich Dvořák
PAVLA, družka Savického	Blanka Meierová
SŤOPKA, družka Trunova	Jana Postlerová
PAN APOLEK, malíř	Bohuslav Čvančara
PÁTER ROMUALD	Jaroslav Těšitel
PANÍ ELIZA	Ludmila Bednářová
LUDOMIRSKI, zvoník	Milan Koutný
GEDALI, starožitník	Otakar Janda
ELKA	Drahomíra Hofmanová Lenka Fišerová
JANEK	Jan Odí

REVOLUCE V NÁS

Let do vesmíru — revoluce ve vědě a technice, transplantace lidského srdce — revoluce v lékařství, mini sukně — revoluce v oblékání, televize — revoluce ve sdělovacích prostředcích, abstrakce — revoluce v malířství, elektronika — revoluce v hudbě, Velká říjnová revoluce — revoluce společnosti, revoluce, revoluce, revoluce. Kolik takových revolucí bylo, je a bude, kolik takových revolucí prožije lidstvo jen v jedné jediné generaci?

To všechno je manejuvš zajímavé, ale přesto přese všechno to nejzajímavější na světě je člověk. A tu se nabízí otázka, zda všechny tyto revoluce dělají člověka lepším. Zda ho zušlechťují. Zda jsou mu ku prospěchu. Lidstvo obohacují, to je fakt. Mně však nejde o lidstvo, ale o člověka.

Let do vesmíru rozšíří obzory lidského poznání o nové, nevidané pojmy, dá rozkvést novým vědním oborům, přinese nové vědecké poznatky o vesmíru, který nás obklopuje, upevní jeho zákony — ale mravní hodnoty člověka zůstávají nadále zplaněny. Transplantace srdce prodlouží lidský věk, uzdraví nemocné — ale nevyřeší hladomor třetiny obyvatel Země. Elektronika dá hudbě nové možnosti — ale nevyřeší uvadající cit člověka pro vnímání krásy. Občanská revoluce změní stávající řád — ale nesejme z beder člověka boj za řád nový.

Takže je to všechno zbytečné? Kdepak! Vůbec ne. Je to nutné, nezbytné, aby lidstvo šlo dál, kupředu. A zase se nám někde v pojmu lidstvo vytratil člověk. Tedy: aby to bylo něco platné člověku, musí všechny ty revoluce jít ruku v ruce s revolucí v nás samých. S naší přirozenou proměnou. Revoluce v nás musí změnit lidské nitro k lepšímu, kvalitativně vyššímu, aby z těch vnějších revolucí vůbec něco pro člověka bylo.

Tu jsme u kořene věci! Odevzdáme výsledky občanské revoluce do rukou lidí, ve kterých neproběhla současně revoluce ducha a oni je zplaní. Snad nemusím uvádět příklad. Žijeme intenzivně svou dobu. Podědíme kosmické lety a vyvoláme raketovou válku, transplantaci srdce a otevřeme kolosální obchod, minisukně a vidíme jen dívčí nohy, abstrakci a vyvoláme fušérství atd. atd.

Svolejme tedy velikou manifestaci, tábor lidí, mítink a vyhlasme revoluci lidského ducha. Revoluci v nás. Revoluci, která v duchu tradic nás udělá lepší, která v nás něco změní, která bude pokrokem našeho subjektu.

Občané! Manifestujte; Nezapomínejte na sebe! Kuchařky u plotny, šoféři za volantem, učitelé za katedrou, horníci v rubání, myslivci v lese, zedníci na lešení, prvorodičky v porodnicích, kazatelé u oltáře, fotbalisti na hřišti, plavci v bazénech, muzikanti za stojanem, zemědělci v lukách, dělníci rukou i ducha! Manifestujte za kvalitní přeměnu v sobě samých! Nenechte zplanět sami sebe!

Ale pozor! Každá revoluce je šancí pro nás. Jen ji využít! Hrajeme-li Pavlíčkovu hru Nanebevstoupení Sašky Krista, nechceme ukázat jenom revoluci občanskou, i když příběh z ní čerpá, ale chceme ukázat revoluci v člověku samém, v člověku, který ji prožívá a který ji dělá. Jeden každý z nich si ji uvnitř sebe prodělává, každý jeden z nich se před našima očima přeměňuje v jinou kvalitu. Vyšší i nižší. To se nedá nic dělat. Život takový je. Ne každý dovede se sebou zacházet ekonomicky a únosně.

Mnoho našich představ musí být bolestně potlačeno, mnoho našich zvyků opuštěno, mnoho lásek zmařeno. Jen tak přeměníme poznanou nutnost na svobodu. Na tuto svobodu, kterou sebou přináší revoluce. A takto naplnění teprve můžeme měnit svět kolem nás a využívat všech dobrodlní vnějších revolucí. Přeměnit společenský řád je vzrušující, letět do kosmu epochální, transplantovat srdce jak by smet, ale člověk je přece jenom to největší, co je na Zemi.

Revoluce skončila — ať žije revoluce!

Ivan Tallér

Rezinotrest —
obránce před nečasem,
před deštěm.
Evropa bez galoši —
hromádka neštěstí.
Prší-li,
ani stonožka nenastoupí cestu
bez galoši Rezinotrestu

Kolemjdouci, napni se jak tetiva!
Věz, že Mosselprom má znamenitá pečiva.

Pracující!
Nebojte se,
že je drahota a NEP.
Nakupujte laciný chléb
ve všech prodejnách
a kioscích Mosselpromu,
na dva kroky od každého domu.

Pryč s kuchařkami!
Kuchařky ať nejsou!
Mně z Mosselpromu oběd nesou.
Netřeba, když se zešeří,
vařit se doma s večeri.
Všechno a kdekomu
donesem až do domu.

Jenom abonentům
Rudé papírky
dělají se smíchem
v tvářích dolíky.

Stůj!
Nežertuji,
radím doopravdy:
staň se
odběratelem
Pionýrské pravdy.

DĚLNÍCI VĚDÍ:
NEVĚDOMOST HUBÍ.
ODBORY BUDUJÍ
ŠKOLY A KLUBY.

UTAHÁ SE DĚLNÍK.
ODBORY DAJÍ MU
SANATOŘ
U MOSKVVY
ANEBO NA KRYMU.

SOUDRUZI,
VODOU A MÝDLEM
MYJTE RUCI PŘED KAŽDÝM JÍDLEM!

NELZE PŘECE LIDI
ZATLOUCI
DO BEDEN.
VĚTREJTE SVÉ BYTY KAŽDÝ DEN!

PLIVEJ DO PLIVÁTKA!
ZJEV HNUSNÝ, NEVÍDANÝ.
CO Z TOHO VYJDE?
NA VŠECHNY STRANY
PLIVAJÍ LIDÉ.

PLIVAJÍ ČISTÍ,
PLIVAJÍ ŠPINAVÍ,
PLIVAJÍ ZDRAVÍ,
PLIVAJÍ CHURAVÍ.

JEN CO SLINY VYSCHNOU —
A UŽ PLIVANCE
S PRACHEM SE VZDUCHEM
DAJÍ DO TANCE.

VNESOU USCHLÉ SLINY
DO PLIC SOUCHOTINY.
HOJNĚJ NEŽ VOJNOU VAŠÍ VINOU
PLIVANCI TĚMI LIDÉ HYNOUT.

ZDE, SOUDRUZI, LIDÉ,
MOU RADU MÁTE:
NEPLIVEJTE NA ZEM, PLIJTE
DO PLIVÁTEK!

M A J A K O V S K É H O H E S L A

Manfred Hausmann: **Lilofee**
Bohuslav Čvančara: **(Fridolín)**
Drahomíra Hofmanová: **(Lilofee)**

Manfred Hausmann: **Lilofee**
Drahomíra Hofmanová (**Lilofee**)

Manfred Hausmann: **Lilofee**
Otakar Janda (**Pan Smolk z Vodrostu**)

Manfred Hausmann: **Lilofee**
Drahomíra Hofmanová (**Lilofee**)

ISAAK BABEL

Historie jednoho koně

Savickij, velitel naší divize, vzal svého času Chlebnikovovi, veliteli první eskadrony, bílého hřebce. Byl to kůň skvělého exteriéru, ale s nezralými tvary, které se mi vždycky zdály poněkud těžkopádné. Chlebnikov za něho dostal vranou kobylku obstojné krve, s plavným klusem. Nechával ji ale ve špíně, vůbec o ni nedbal, žíznil po pomstě, čekal, až přijde jeho hodina, a dočkal se.

Po neúspěšných červencových bojích, kdy Savického degradovali a poslali do zálohy, napsal Chlebnikov do štábu armády žádost, aby mu byl kůň vrácen. Náčelník štábu připsal na žádost písemné rozhodnutí: »Navrátit svrchu zmíněného hřebce do původního stavu«, a Chlebnikov, radostí bez sebe jel sto verst, aby našel Savického, který v té době žil v Radziwilově, pobořeném zapadákově, v podobném otrhané žebračce. Degradovaný velitel divize žil o samotě a patolízalové ze štábů ho už neznali. Patolízalové ze štábů lovili pečené holuby v úsměvech armádního velitele a jako praví slouhové se od očerněného velitele divize odvrátili.

Politý voňavkami a podobný Petru Velikému, žil ve vyhnanství s kozačkou Pavlou, kterou přebral židu intendantovi, a s dvaceti plnokrevnými koňmi, které jsme všichni pokládali za jeho majetek. Na dvoře se mu protáhovalo slunce a unavovalo slepotou svých paprsků, na dvoře mu hříbata dychtivě sála kobylky, koňáci s pravhlými zády přesivali oves na čistících mlýncích, a jen Chlebnikov, poraněný pravdou a hnaný pomstou, šel bez okolků na zabarikádovaný dvůr.

»Víte, kdo jsem?« zeptal se Savického, který ležel na seně.

»Někde jsem tě už viděl«, odpověděl Savickij a zívá.

»Pak vám zde předávám rozhodnutí náčelníka štábu«, řekl Chlebnikov pevně, »a prosím vás, soudruhu záložníku, abyste mou návštěvu pokládal za oficiální ...«

»No dobře«, zabručel Savickij smířlivě, vzal papír a začal ho neobyčejně dlouho číst. Pak náhle zavolal kozačku, která si česala vlasy v chládku pod přístřeškem.

»Pavlo«, řekl, »od rána se už češeš, ať ti to pámbu požehná, co kdybys takhle roztopila samovar ...«
Kozačka odložila hřeben, vzala vlasy do ruky a hodila si je na záda.

»Dneska se celej den štěkáme, Konstantine Vasileviči«, řekla s líným a panovačným úsměvem, »hnedka chcete tohle, hned zase vono ...«

A přistoupila k veliteli divize, nesouc na vysokých podpatcích prsy, které se zmítaly jako zvíře v pytli.

»Celej den se štěkáme«, opakovala žena, zazářila a zapjala veliteli divize košili na prsou.

»Hnedka tohle, hned zas vono«, zasmál se velitel ~~čivine, vstal, objal Pavlinina~~ poddajná ramena, a potom na-
jednou otočil k Chlebnikovovi zkamenělý obličej:

»Ještě jsem naživu, Chlebnikove«, řekl, objímaje se s ~~hruškou, ještě mi nohy sloužej, můj koně ještě skáčou,~~
mý ruce na tebe ještě došáhnou a můj kanónek se mi ještě ~~hřeje na těle ...~~«

Vytáhl revolver, který mu visel na holém bříše, a ~~přisoupl k veliteli první eskadrony.~~ Ten se otočil na pod-
patcích, ostruhy mu zasténaly a vyšel ze dvora jak ~~ordnance, která dostala poštu;~~ jel znova sto verst, aby našel
náčelníka štábu, ale ten ho vyhodil.

»Tvá záležitost je skončena, veliteli«, řekl náčelník ~~štábu, hřebce~~ jsem ti vrátil a škemrat jich sem chodí dost
i bez tebe ...«

Chlebnikova nevyšlechl a vrátil konečně první eskadroně ~~zblblého~~ velitele. Chlebnikov byl bez dovolení pryč
celý týden. Za tu dobu nás přešoupli do tábora v ~~debnakých lesích.~~ Postavili jsme si tam stany a nic nám ne-
scházelo. Pamatuji se, že se Chlebnikov vrátil v ~~neděli ráno 12.~~ Vyžádal si ode mne víc než tucet archů papíru
a inkoust. Kozáci mu přihoblovali pařez, na který si ~~položil~~ revolver a papír, a psal až do večera, přičemž po-
čmáral spoustu listů.

»Hotovej Karel Marx«, řekl mu večer komisař eskadrony, »co to píšeš, ty křene?«

»Vypisuju všelijaký myšlenky ve smyslu přísahy,« ~~odpověděl~~ Chlebnikov a podal komisaři prohlášení o tom, že
vystupuje z komunistické strany bolševiků.

Komunistická strana, pravilo se v tom prohlášení, je založena myslím si pro radost a tvrdou pravdu bez mezí a
musí se také ohlížet na drobné lidi. Teď se zmíním o ~~bílém hřebci,~~ kterého jsem zabral sedlákům kontrarevolučním
až k nevíře, když vypadal zchátrale a fůra soudruhů si ~~nestydatě~~ tropila smích z toho, jak vypadal, ale já měl tu
sílu snést ten příkrý smích a zatnuv zuby pro společnou věc, vyoplal jsem hřebce do žádoucího stavu, neb já
jsem, soudruzi, bílých koní ctitel a vynaložil jsem na ně sílu, která mi zbyla v malé míře po imperialistické a ob-
čanské válce, a takoví hřebci cítí mou ruku a já ~~taktéž~~ mohu cítit jeho němé utrpení a čeho si žádá, ale nepo-
dařená vraná klisnička je mi bez užitku a nemohu ji cítit, ani vystát, což všechno mohou soudruzi dosvědčit, aby
se nestalo neštěstí. A jestli mi strana nemůže vrátit ~~podle~~ rozhodnutí, co je mi nade všecko blízké, pak nemám
jiného východiska, než napsat toto prohlášení se slzami, které se nesluší na vojáka, ale tečou napořád a ~~bičují~~
srdce, bičují srdce až do krve...

Tohle a ještě spousta jiného bylo napsáno v Chlebnikovově prohlášení, poněvadž je psal celý den a bylo velice
dlouhé. Komisař a já jsme se s ním potýkali hodinu a celé jsme je rozluštili.

»Ty seš ale kus hlupáka«, řekl komisař a roztrhal papír, »přiď po večeri, promluvíme si spolu.«

»Nemám s tebou co mluvit«, odpověděl Chlebnikov a zachvěl se, »u mne jsi to prohrál, komisaři.«

Stál v pozoru, třásl se, nehýbal se z místa a rozhlížel se kolem, jako by si vybíral, kterou cestou má utéci. Komisař přistoupil až těsně k němu, ale nedal dost dobrý pozor. Chlebnikov sebou škubl a dal se na útěk, co mu nohy stačily.

»Prohrál!« Vykřikl divoce, vyhoupl se na pařez a začal na sobě rvát kabát a drásat si prsa.

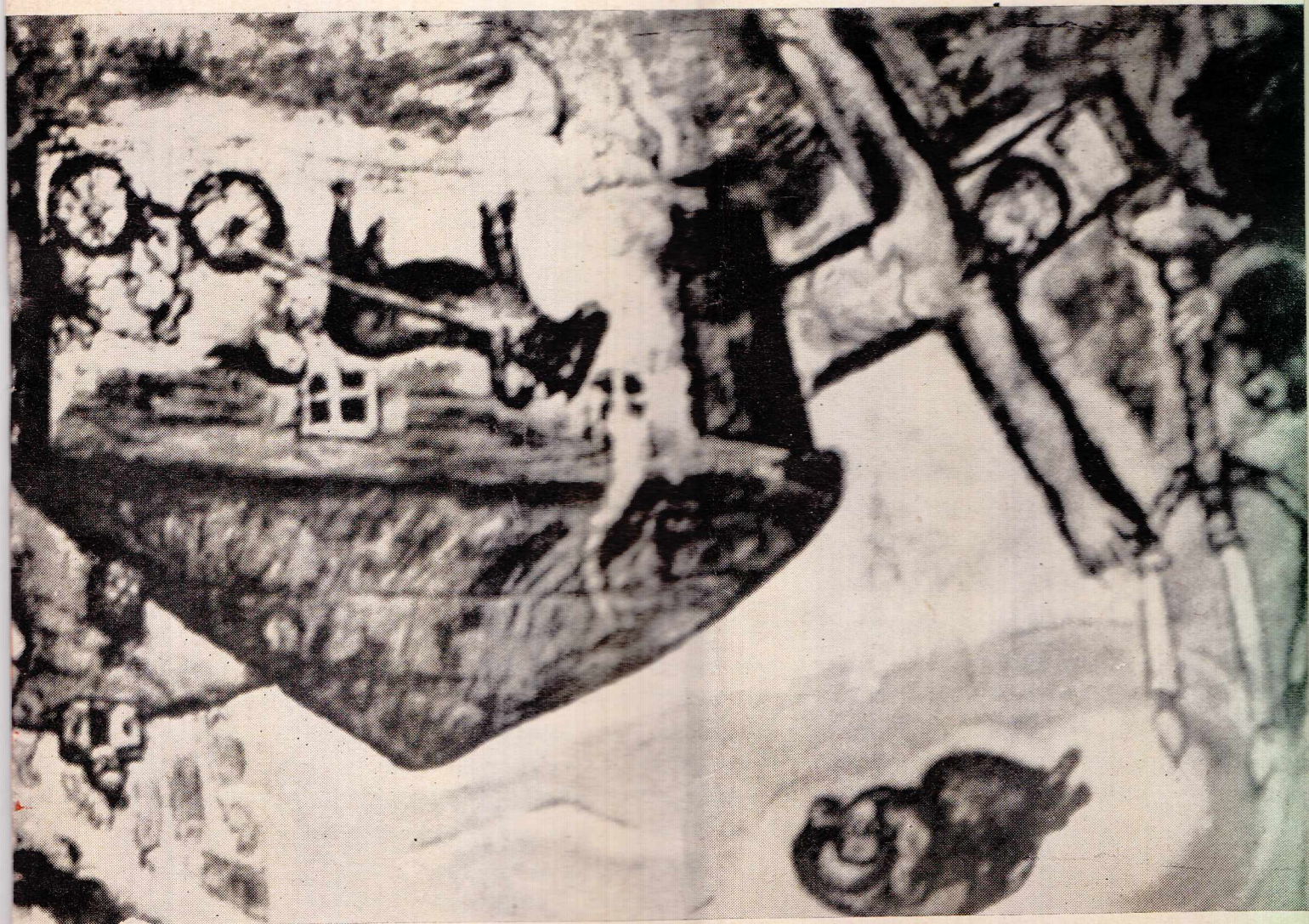
»Zab mě, Savickij«, vykřikl, když padal na zem, »zab mě rovnou.«

Odtáhli jsme ho do stanu, kozáci nám pomohli. Uvařili jsme mu čaj a nacpali cigarety. Kouřil a pořád se třásl. Teprve k večeru se náš velitel uklidnil. O svém pomateném prohlášení už nemluvil, ale za týden odjel do Rovna, dal se přezkoušet lékařskou komisí a byl jako šestkrát raněný invalida demobilizován.

»Tak jsme ztratili Chlebnikova. Hrozně mne to zarmoutilo, poněvadž Chlebnikov byl tichý člověk, a povahou se mi podobal. Jediný v celé eskadroně měl samovar. Ve dnech, kdy se nebojovalo, pili jsme spolu horký čaj. Lomcovaly námi stejně vášně. Oba jsme se dívali na svět, jako na májovou louku, na louku, po které chodí ženy a koně.

Radziwillov, červenec 1920.

Program připravil Ivan Teller — výtvarník programu Miroslav Melena —
fotografie František Krasl — typografická spolupráce Lubomír Kuš —
vydalo Divadlo Petra Bezruče v Ostravě — vytiskly Moravské tiskařské
závody, n. p. Olomouc, provoz 22, Ostrava 1, Hollarova 14. Cena 1.20 Kčs.

OBČANÉ — DIVÁCI!

**JSME DIVADLO MLADÉ GENERACE, ALE PRO VŠECHNY.
CHCEME BYT TRIBUNOU PROBLÉMŮ, NIKOLIV OSVĚTOVÝM
ZAŘÍZENÍM.**

**CHCEME VĚST S DIVÁKEM DIALOG O ŽIVOTĚ — CHCEME
HÁJIT LÁSKU A PŘÁTELSTVÍ PROTI NÁSILÍ, PODLOSTI
A BLBOSTI.**

CHCEME VÁS DŮSTOJNĚ BAVIT.

CHCEME BYT DIVADLEM DNEŠKA.

**STAŇTE SE NAŠIMI DIVÁKY V PŘEDPLATITELSKÉ SEZONĚ
1968—1969.**

DIVADLO PETRA BEZRUČE, OSTRAVA